

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 14. april 2020

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 722 (MOF alm. del) stillet 18. marts 2020 efter ønske fra Søren Egge Rasmussen (EL).

Spørgsmål nr. 722

”Ministeren har oplyst, at ministeriet har haft kontakt til de hollandske myndigheder vedrørende sundhedsmæssige konsekvenser for naboer til husdyrbrug, og at de hollandske myndigheder har oplyst, at de nyere oplysninger om endotoxiner har medført en række ændringer eller planlagte ændringer af den hollandske regulering. Kan ministeren oplyse, hvad det er for viden om endotoxiner, og hvilke ændringer det har medført i Holland?”

Svar

Som tidligere oplyst har Miljø- og Fødevareministeriet haft kontakt med de hollandske myndigheder. De hollandske myndigheds svar vedrører både endotoxiner, støv og ammoniak.

De hollandske myndigheder har overfor ministeriet oplyst, at det i 2015 på nationalt plan blev besluttet, at nye fjerkræfarme skal reducere emissioner med støv med 30 %. I Regionen Food Valley, der har meget fjerkræproduktion, kræves der derudover på lokalt plan 30 % ekstra reduktion i støvpartiklerne. Derudover er det oplyst, at der er ny lovgivning på vej, der har til hensigt at reducere støv fra nye fjerkræfarme med omkring 70 % og fra eksisterende farme med 50 %. Endelig er det oplyst, at provinsen Noord-Brabant har fastsat grænseværdier for endotoxiner, der gælder ved etablering af nye husdyrbrug. Grænseværdien er fastsat til 30 endotoxinheder per m² luft.

Ministeriet har i den forbindelse modtaget en række dokumenter fra de hollandske myndigheder. Det fremgår heraf, at den nye lovgivning tager udgangspunkt i et notat om handlingsperspektiver for husdyr og folkesundhed, der er udarbejdet i 2016¹ og sidenhen revideret i 2018². Af notaterne fremgår, at der er foretaget forskning i Holland, der viser både fordele og ulemper ved at bo i nærheden af husdyrbrug. Således fremgår det, at beboere nær husdyrbrug har mindre astma og allergi samtidig med, at der er fundet højere frekvens af lungebetændelse hos naboer til husdyrbrug med fjerkræ og geder. Undersøgelserne viser også, at personer med astma eller KOL, der bor tæt på husdyrbrug uanset dyreart, har større risiko for komplikationer med deres sygdom. Undersøgelsen fra 2019³, som indikerer, at der kan være problemer med hovedpine og kvalme, samt åndedrætsbesvær, for naboer til husdyrbrug, bekræfter disse antagelser uden at tilføje yderligere nyt.

¹ BPO 2016. Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0.

² BPO 2018. Handreikin veehouderij en volksgezondheid 2.0. Een stappenplan om te beoordelen of nadere advisering vanuit de GGD wenselijk is.

³ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/31387023>

I ingen tilfælde har det kunnet konstateres, at det med sikkerhed er nærheden til husdyrproduktion, der forårsager symptomerne. Det fremgår af notaterne, at det kan være en kombination af støvpartikler, endotoxiner bundet til støvpartikler, samt ammoniak, der medfører de sundhedsmæssige virkninger. Men det fremgår samtidig, at det endnu ikke er kendt hvilke af stofferne, der eventuelt medfører de negative virkninger.

Det fremgår af notaterne, at koncentrationen af endotoxiner kan opfattes som en god indikator for, hvor store mængder af stoffer fra staldene, der skal være til stede, før de eventuelt kan medføre en negativ indvirkning på luftvejene for naboer til husdyrbrug.

Der er i Holland endvidere lavet en undersøgelse af emission og spredning af endotoxiner fra fjerkræ og svinebrug. Der er opstillet spredningskurver med henblik på at vurdere, hvorvidt en given produktion vil medføre støv- og endotoxinkoncentrationer ud over en fastsat grænseværdi på 30 endotoxiner per m² luft. Denne undersøgelse kan anvendes til at vurdere, om der i forbindelse med en ansøgning er tilstrækkelig afstand mellem husdyrproducenten og en given nabo⁴.

I undersøgelsen blev disse spredningskurver sammenlignet med de hollandske spredningskurver for lugt. Det blev konkluderet, at spredningskurverne for lugt i Holland udgør en tilstrækkelig beskyttelse i de fleste tilfælde. Undtagelserne herfra er fjerkræ, samt tilfælde af kumulation, hvor der er flere husdyrbrug tæt på en given nabo. I disse tilfælde kan der være koncentrationer af endotoxiner, der går udover den fastsatte grænseværdi på 30UE per m² luft, hvorfor man vil skærpe disse regler i Holland.

Grænseværdien på 30 endotoxiner per m² luft er fremkommet ved, at man har taget 1/3 af endotoxinniveauet for folk, der arbejder på husdyrbrug. Niveauet for folk, der arbejder med husdyrbrug, er 90 endotoxiner per m² luft, og det antages at de kun udsættes for denne belastning i 8 timer. Det er derfor fundet rimeligt at oversætte dette til 30 endotoxiner per m² luft, når man udsættes for belastningen i 24 timer.

I Danmark skal alle husdyrbrug overholde en specifikt udregnet geneafstand, der er baseret på lugtemissioner. Denne geneafstand bliver længere, jo større husdyrbruget er, ligesom geneafstanden også forøges ved kumulation med andre husdyrbrug. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer umiddelbart, at geneafstanden i Danmark som udgangspunkt vil sikre en tilstrækkelig beskyttelse. Dette vil dog blive nærmere vurderet i tilknytning til den gennemgang af helbredseffekter af luftforurening relateret til husdyrbrug, som vil blive igangsat i foråret 2020 med henblik på at afdække, om der findes behov for en risikovurdering, jf. mit svar på spørgsmål alm. del nr. 721.

Lea Wermelin

/

Peter Hallenberg

---

⁴ Ogink N.W.M og J. J. Erbrink (ed) Emissies van endotoxinen uit de veehouderij: emissiemetingen en verspreidingsmodellering [Emissions of endotoxins from animal production: emission measurements and dispersion modelling] Wageningen, Wageningen University & Research Centre, Livestock Research. Livestock Research Rapport 959. 95 blz.